

Tikrinis baravykas

Mes sakome, kad girioje daugiausia medžių. Tačiau gali būti, kad esame neteisūs, nes grybų ten daugiau. Ne visada juos matome, nes grybiena yra išsiraizgiusi po samanomis, paviršiniame miško dirvožemio sluoksnyje. Iš šios grybienos išauga vaisiakūniai – tai, ką vadiname grybais. Jie turi luobelę dengtą kepurėlę. Iš apatinės pusės ši kepurėlė gali būti su lakšteliais ar vamzdeliais, pro kuriuos išbyra grybų sporos. Grybai – ne augalai, jie sėklų neturi.

Tikrinis baravykas kepurėlės apačioje turi vamzdelius. O pati kepurėlė gali būti šviesiai rusva, pilka, ruda, juosvai ruda, beveik juoda. Pradžioje ji būna pūsta, paskui plokštėja – seno grybo pasidaro plokščia ir sprindžio skersmens ar dar didesnė. Kotas storas, tačiau seno baravyko jis gali būti plonas ir 15–20 centimetrų ilgio.

Sakome, kad grybai, ypač baravykai, nuo mūsų slepiasi, todėl juos sunku rasti. Tačiau, jei žinosime, kad tikriniai baravykai auga po beržais, ąžuolais ar spygliuočiais medžiais, juos rasti bus lengviau. Be tikrinių, Lietuvos giriose auga kitokių spalvų ir kitokio dydžio pušyniniai, smiltyniniai, rudakepuriai, auksakočiai, tamprieji baravykai, taip pat perkūnbaravykai ir šėtonbaravykai.

Didysis margasis genys

Ar girdėjote, kaip sako žmonės: „Genys margas, o pasaulis dar margesnis“? Negi paukštis genys tikrai yra toks?

Lietuvoje gyvenantys margieji geniai neturi ypatingų spalvų, tačiau iš baltos, juodos ir trupučio raudonos sukuriamą nepakartojamą derinį. Dažniausias iš margųjų genių – didysis, retesni vidutinis ir mažasis margieji geniai.

Didysis margasis genys kopinėja medžių kamienais, nes jo nagai labai kibūs, kojos trumpos, o pirštai atrodo kaip visų genių – du atgręžti priekin, du – atgal. Geniui patogiu laiptoti žieve, bet ant žemės jis nevikrus, vaikšto sunkiai. Genio uodega yra lyg trečia koja, ja paukštis remiasi į žievę – gerai, kad plunksnos tvirtos, standžios ir nesudydančios. Dar tvirtesnis snapas – juo kapoja medieną, išsikala uokšą lizdui, trupina riešutų kevalus ir aižo kankorėžius. Nuo eglės ar pušies

nuskintą kankorėžį genys įsraudžia medžio plyšin ir tokioje kalvėje snapu varto jo žvynelius, nes po jais yra skanių, maistingų, nors ir labai mažų sėklyčių.

Genį visada girdėsi, nes jis taukši snapu kapodamas medį, kiksi kopinėdamas, čerška susiginčijęs su kitu geniū. O pavasarį geniai groja, snapu tarškindami sausą šaką.

Didžiojo margojo genio uokse užauga 4–6 geniukai, tėvai juos šeria surinktais vabzdžiais. Kitąmet genys kalsis naują uokšą, o senasis teks kitiems paukščiams – galbūt varnėnui, raudonuodegei ar žvirblinei pelėdai.

Genys dažnai atskrenda į lesyklą. Tada pro langą gali pamatyti, koks jis margas ir gražus.

Lūšis

Lūšis yra vienintelė mūsų gamtoje gyvenanti katinių žvėrių rūšis. Ji visada buvo reta, dabar įrašyta į raudonąją knygą ir saugoma.

Lūšis ilgakoję, taip jai geriau gyventi žiemą, esant giliam sniegui. Priekinės kojos trumpesnės už užpakalines, todėl lūšis gali atlikti šuolį stverdama grobį. Lūšis visada vaikšto įtraukusi nagus. Jos nagai ilgi ir stiprūs – priekinių letenų apie 4 centimetrų, skirti grobiui sulaikyti ir nutverti, užpakalinių tiesesni, trumpesni, skirti atsispirti einant ir šuoliuojant.

Lūšis sveria iki 20–25 kilogramų, gimę jaunikliai – apie 250–360 gramų.

Lūšies kailis rusvai rausvas, žiemą būna iš baltos, pilkos, rausvos ir juodos spalvų, be to, tankus, su šilta pavilne. Vasarą kailis trumpas, ryškiai rudas, dėmėtas.

Toks kailis praverčia slapstantis miške ir medžiojant. Kadangi šio žvėries širdis maža, jis savo grobio negali ilgai persekioti, pavargsta. Todėl lūšys grobio tyko arba prie jo sėlina, o puola tik iš arti. Jeigu užpulti nepavyksta, grobio nepersekioja.

Ką medžioja lūšis? Stirnas, elnių jauniklius, kiškus, paukščius ir visus pelinius graužikus. Ji gerai mato, nes akys žiūri į priekį. Ore sukantį kranklį lūšis pastebi net už 3 kilometrų, sniege judantį kiškį ar lapę – už 200–300 metrų.

Apsaugos tikslais lūšys veisiamos nelaisvėje ir išleidžiamos į gamtą. Gamtoje jos gyvena iki 15–17 metų, nors paprastai tik 4–5, o nelaisvėje sulaukia 25 metų.

